

Magdançylar we mazar gazyjylar

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Magdançylar we mazar gazyjylar MAGDANÇYLAR WE MAZAR GAZYJYLAR

Prigožin köp adamyň mazaryny gazdy. Geçen iki aýyň dowamynnda bolsa piterli ogl öz mazaryny gazýana meñzeýärdi 1961-nji ýylда Sankt-Peterburg şäheri uly günä iş etdi. Açıgoz garyp çagany dünýä inderdi.

Garyp çaga ir aradan çykan atasyny hiç wagtam bilmedi. Ol baýamak üçin lyža sporty boýunça lotoreýa oýnady, emma kän wagt geçmäňkä taşlady. Yaşlygynda şäheriň köçelerinde zorluk ulanyp adam talamak sungatyny öwrendi. Şonuň üçin 80-nji ýyllaryň köpüsini gözenegiň aňyrsynda geçirdi.

Etmişi açık we anykdy: ýoldan geçenleri talanda zorluk ulanmak. Şäher onuň işiniň gorkunçdygyna düşünmedi.

Çaganyň elinden gurban bolanlaryň sanynyň ummadan çykyp, soňabaka Ginnesiň rekordlar kitabyna girmegine, skwažina, magdan we mazar hekaýatlary bilen tanalmagyna garaşanokdy.

Dokuz ýyl öñ Piter soñ bir gün sowet ýykyllşygyn dan masgaraçylykly ýagdaýda çykan Russiyanyň ykbalyny demir ýumruk bilen dolandyrjak çagany dünýä inderipdi.

Iki adamyň durmuş ýolunyň kesişmegine we eriş-argaç bolmagyna

garaşylanokdy.

Muny entek öwrenip geçeris. Ol şeýtanlaryň iň pisi we metbugatyň ýegre dostudy.

Bular hemise habarlaryň başyny çekip, gazetleriň baş sahypasyny eýeleýärdi.

Garyp-gasarlar, hossarsyz ejiz bendeleri ýatdan çykaryň. Olaryj gürrüň berere nämeleri bar. Gyzyklanma ýa gahar-gazap döredip bilenoklar. Olaryň elinden gan, gözlerinden haram pul akanok. Žurnalistikanyň we ýazyjylygyň biloñurgasy bolan jadyly ösümlikden binesip bendeler.

Okyjynyň ünsüni çekmek üçin gyzyklanma döredip bilyän ýeke adam bes bolýar.

Bu gezek gyzykly adamyň hekaýaty ony döreden, öňuni açan, eden işlerine mukaddeslik röwüşini çáyan başga bir gyzykly adamyň hekaýatyna birikdi.

Tötänlige seretseňizläň: «wagnerçi» general we hakynatutma nöker Ýewgeniý Prigožiniň hekaýaty Staliniň iş otagynda oturýan we adyna Wladimir Putin diýilýän adamyň hekaýaty bilen baglanychsydý duruberdi.

90-njy ýyllarda Prigožin hile we zorluk ulanmak arkaly dargan Sowet Soýuzyndan galan emlaklere el uran «gyzyl baronlaryň» baýaýsyn synlady.

Bular täze baýlyklaryň içinde gulaçlap ýüzdüler daş-töwereklerini janpenalardan, ýörite uçarlardan we gözün ýagyny iýip barýan gyz-gelinlerden doldurdylar.

Şol şäherde Berlin diwarynyň ýakynyndan oýunda utulyp gaýdan Putin Russiyanyň heläkçiliğiň, Kommunistik partiýanyň we onuň berk howpsuzlyk mehanizminiň çagşaýysyna şatlanýanlaryň gäbe garnynyň astynda nähili urunýandygyny görüp otyrdy.

Ýurt taryhy ýeňlişiň labyry astynda ezilýärdi. Kreml ýurduň geljegini däl-de, bulguryny doldurmakdan başga zat oñarmaýan Boris Ýelsin atly ýolbaşçynyň ýalňyş ädimleriniň astynda çaykanýardy.

Tötänlikler ykbalaryň moda dizaýneridir. 2001-nji ýilda Putin myhmany Žak Shiragy Sankt-Peterburgdaky bir restorana äkitdi.

Naharlar diýseň gowy bişirilipdi. Restoranyň hojaýynynyň özünü alyp baryşy aýratyn özüne çekip, işine ezber aşpeziň we palylyk

duýgusyny oýarýardy.

Bir ýyl geçensoň Putin ýene şol restorana Jorj Buş bilen gelýär. Prigožin bu amatly pursaty sypdyrjak adam däldi. Uly, çuň we syrly Russiýadaky iň uly sylag «rus patyşasynyň» aňyna we ýüregine aralaşyp bildi.

Prigožin gözenegiň aňyrsynda geçirilen ýyllaryny ýatdan çykardı, emma ol ýerde öwrenen türme dilini, zalymlıklaryny we gödek gatnaşyk formalaryny ýatdan çykarmady.

Işewüriň tüýsüne girdi, hojaýyny-da oňa çakgan ädimler bilen basgańçaklardan ýokary çykmaça mümkünçilik berdi.

Ilki prezidentiň iýýän naharlaryna seredýän baş aşpez boldy.

Soňra goşunyň azyk üpjünçilige seretmäge hukuk gazandy.

Hillygyň akdyryan we möhür eýesiniň razylygy bolmasa alyp bolmaýan işleri we şertnamalary aldy.

2014-nji ýylda Putin uzak wagtlyk ar alyş möwsümini açdy. Krymy ýyljak rus gujagyna dolap aldy. Ukrainada Donbassy durnuksyzlaşdyryp başlady.

Rus goşunynyň otstawkadaky ofiserleri bilen jeň, pul, olja gözlegindäki meýletinler ol ýerik eñdi. Prigožin bu mümkünçiliği sypdurmady.

«Wagner» atly we agzalary rus goşunynyň ýerine ýetirmekde ýáýdanyp biljek işlerini edip biljek howpsuzlyk kompaniyasy dünýä indi.

Bir ýyldan soň Putin Siriýada wakalaryň akymyny üýtgetdi.

«Wagneriň» başlygy YSYD-a garşıy käbir söweşlere gatnaşmak bilen bir hatarda hakyna nebit skwažinalarynyň goragyny boýnuna aldy.

Oýun göräýmäge düşewüntliidi. Prigožin mundan soň Afrika gitdi.

Magdanlary goramak we şol bir wagtyň özünde öý eýesi ýurtlara howpsuzlyk hyzmatlaryny hödürleyärdi. Altyny we gymmatbahaly magdanlary gowy görýärdi, adamlary we olara golaýlaşan ýa-da ýoluna çykan islendik kişini öldürmekden gaýtmayırdы.

2018-nji ýylda üç rus žurnalisti «Wagneriň» Merkezi Afrikadaky oýnaýan rolunyň syrlaryny ýüze çykarmaga synaşanlarynda, olary şobada maslyga öwrüp taşladylar.

Hakynatutma harbylaryň hojaýyny rehim-şepagatsyz adamdy. Putin Ukrainadaky urşuny başlanda, ol karýerasynyň iň gowy pursatyna ýetdi.

Rus goşuny Kiýewi ýalmap-ýuwtmak üçin öne süýşdi, emma Kiýew muňa garşy durdy, goşun yzynda burugsap ýanýan tanklary taşlap yza tesdi.

Wäşi artist Wladimir Zelenskiý gorkmandy, ol harasatyň öñünde dik durup, ildeşlerine we dünýä jemgyýetçiligine seslenipdi. Günbataram ýurduň damarlaryna ýardam akdyrmakdan çekinmedi.

Putin rus topraklaryna gaýdyp gelýän tabylaryň sanyndan gorkdy. Modernizasiýasyna yüz milliardlarça dollar sarp edilen goşun ony lapykeçlige uçratdy.

Inisiatiwanyň duşmanyň eline geçmegini ony aljyraňnylyga saldy. Şondan soň ol Prigožine ynam bildirdi. Başgalaryna bermedigini şoňa berdi.

Türmelere aýlanyp, ol ýerlerden adam toplamagyna rugsat berdi. Ukrainada alty aý söweşjeklere günä geçişligiň boljakdygyny söz berdi. Munuň özi «wagnerçi» leşgerlere goşulmagyň müňlerce adamy özüne maýyl etmegini üpjün etdi.

Ukrainanyň Bahmut şäheriniň girelgelerinde we tunellerinde urşujylaryň jesetleri üýşüp başlanda, dünýä Prigožiniň arlaýan sesini eşitdi.

Rus goşunynyň komandowaniýesi oňa ýarag we beýleki gerekli serişdeleri üpjün etmekde husytlyk edýärdi. Prigožin gorkaklygyň, korrupsiýanyň we hyýanatyň gürrüñini edýärdi. Bu gan deňiziniň ortasynda şähere zor bilen girende onuň sesi hasam batlandy. Hakynatutma esgerleriň ketdesi halkyň belli bir böleginiň arasynda gahryman bolupdy. Ýeňiş men-menlige açylan gapydyr, şol bir wagtyň özünde öz-özüne kast etmegiňem gapysydyr. Men-menlige özüne aldyran «wagnerçi» lider gadagan edilen zolaga girdi.

Putiniň «ýörite harby operasiýa» diýip atlandyran we aslynda Ikinji jahan urşundan bări iň howply çaknyşyk bolan urşa tankydy belliklerini etdi.

Prigožin hamana Putini Bahmut lagnaty bilen taryha girmekden halas eden biri ýaly bolup hereket etdi. Goşuny we komandowaniýäni gurşap alan halkany deşdi. Kremlí we onuň hojaýynyny gurşap alan halkada hem gädik açdy. Ol özünü hemme zada serenjam berip biljek ýa-da esasy hyzmatdaş hasaplanýan biri ýaly gürleyärdi.

Hatda işi görkezmelere boýun egmezlik, gozgalaň turuzmak we

Moskwanyň üstüne gaýtmak derejesine çenli ýetirdi.

Günbatar mediýasynda ýaýradylan wideogörnüşler uly agdarlyşygyň arhitektoryny ýaralapdy. Ol dönüklikden söz açýardy we dönükligiň jezasy-da bellidi: Prigožiniň birnäçe gezek edişi we öwnüşi ýaly dönügiň kellesine çekic bilen urmak.

«Wagneriň» kellesiniň kesilmegi ony öldürmez, gaýtam täzeden boýunturyk astyna girmegini ýola goýar.

Mundan soñ «Wagner» hökman başgaça hereket eder. Her ýolbaşçynyň özüne mahsus iş stili we çekiji bolýar.

Esasy zat dowam edip duran açık uruşdyr. Ukrainanyň özi-de urşuň çekijiniň astynda ölüp biler. Bedeninden bir parça goparylybam bilner.

Uzaga çeken ýagdaýynda uruş çekiji Russiýanyň özüni-de urup biler.

Hytaýyň Sowet Soýuzynyň ornumy eýelän dünýäsinde Russiýa Pekine daýanan regional güýje öwrülip biler.

Prigožin köp adamyň mazaryny gazdy. Geçen iki aýyň dowamynda bolsa piterli ogl öz mazaryny gazýana meñzeýärdi.

Gassan ŞERBIL,

«Şarku'l Avsat» gazetiniň baş redaktory.

Sişenbe, 29.08.2023 ý. Publisistika